

**ПРИНЦИП АВТОНОМНОСТІ ТЛУМАЧЕННЯ
У СФЕРІ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВОВІДНОСИН
(ПРАВО НА ЖИТТЯ,
ПРАВО НА ВІЛЬНЕ ВІРОСПОВІДАННЯ, ПРАВО НА ВИБОРИ)
НА ПРИКЛАДІ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ
ЛЮДИНИ**

МАТВЄЄВА Станіслава Петрівна - здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права та психології НАВС

УДК 347.9

Стаття посвячена изучению, исследованию и анализу толкования как функции Европейского суда по правам человека сквозь призму принципа автономности толкования в сфере личных немущественных правоотношений. В качестве базиса исследования использованы нормативно-правовые акты в области прав человека и основных свобод, решения Европейского суда по правам человека, научные труды украинских и зарубежных ученых.

На даний момент у результаті тривалої інтерпретації Європейським судом з прав людини положень Конвенції про захист прав людини та основних свобод була сформована ціла система автономних понять. Їх значення повинно враховуватися і національними органами законодавчої, виконавчої та судової влади під час здійснення своїх повноважень. При цьому рішення Суду мають вагомий вплив на національне законодавство загалом та правозастосовну практику зокрема, що відображене у нормі ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р., згідно з якою суди застосовують у розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права.¹

На сучасному етапі Україна намагається досягти Європейських стандартів і стати

¹ Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

розвинутою правовою державою, що неможливо без врахування практики Європейського суду з прав людини в основних сферах життя, однією з яких є особисті немайнові правовідносини.

Концепція ж немайнових правових відносин досягла свого розвитку у другій половині 20-го століття. Після Другої Світової Війни людство зрозуміло, до яких трагічних наслідків може призвести неповага до людської особистості, її прав і свобод. І тому проблема прав людини віднайшла своє відображення у багатьох міжнародних документах, зокрема, таких як: Загальна Декларація прав людини (10 грудня 1948 року)², Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (16 грудня 1966 року)³, Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (4 листопада 1950 року)⁴ та ряді інших.

Важливим законодавчим актом у названій сфері є також Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, першо-

² Загальна декларація прав людини (рос/укр). ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

³ Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (16 грудня 1966 року): [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

⁴ Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (4 листопада 1950): [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004

ва-учасниця забезпечує, щоб її компетентні органи проводили швидке і неупереджене розслідування, коли є достатні підстави вважати, що катування було застосоване на будь-якій території, що знаходиться під його юрисдикцією».

Виходячи з цього принципу, Європейський суд визнав, що поняття право на життя, гарантоване статтею 2 Конвенції, включає заборону смертної кари для неповнолітніх.

У справі «Серінга проти Сполученого Королівства» («*Soering v. France*»)¹³ мова йшла про загрозу застосування смертної кари для громадянина ФРН, який вчинив тяжке кримінально каране діяння на території США і знаходився під юрисдикцією Сполученого Королівства, яке мало видати його США. Розглядаючи цю скаргу, Європейський суд звернув увагу на те, що, на відміну від статті 2 Конвенції, стаття 6 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права¹⁴ та стаття 4 Американської конвенції про права людини¹⁵ забороняють винесення смертного вироку особам, які не досягли 18 років на момент скоєння злочину. Європейський суд вирішив, що оскільки ця заборона в прямій формі присутня в інших, прийнятих пізніше міжнародних правових актах, це означає, що такий вік є обставиною, яка, поряд з іншими, може поставити під сумнів відповідність статті 2 Конвенції заходам, пов'язаним із винесенням смертного вироку.

Також цікавим у цьому контексті є Рішення ЄСПЛ у справі «Биржиковський проти Польщі» (*Byrzykowski v. Poland*)¹⁶. У фабулі

видів [...]ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 10.12.1984. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_085.

¹³ Серинг (Soering) против Соединенного Королевства: Судебное решение Европейского Суда по правам человека от 7 июля 1989 г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.echr.ru/documents/doc/2461433/2461433.htm>

¹⁴ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966– [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

¹⁵ Американська конвенція про права людини. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://constituanta.blogspot.com/2011/02/1969.html>

¹⁶ Справа «Биржиковський проти Польщі». [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/j01_119_121.pdf

Рішення передбачено, що 11 липня 1999 року дружину заявника привезли до Медичної академії м. Вроцлава, де вона мала того ж дня народжувати. Однак пологи не починалися, а діагностичні апарати показували, що у дитини є проблеми з серцем. Було вирішено робити кесаревий розтин, який проводили наступного дня о 10 годині. Дружині заявника зробили ін'єкцію, після чого вона впала в кому. Спроби повернути хвору до свідомості були безуспішними. Згодом дружину заявника перевезли у відділення інтенсивної терапії, а 31 липня 1999 року вона померла. У новонародженого сина заявника відразу з'явилися проблеми з серцем, а також ускладнення неврологічного характеру. Наразі він потребує постійного медичного спостереження. Суд встановив, що сталося порушення ст. 2 Конвенції, яке виявилось у відсутності належного розслідування обставин смерті дружини заявника та істотного погіршення здоров'я його сина. Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 20 000 євро як компенсацію моральної шкоди і 1150 євро на відшкодування судових витрат.

Суд критично оцінює поняття права людини на смерть. Хрестоматійною справою щодо права на припинення життя, яка слухалася у Суді стала справа «Претті проти Великобританії» (*Pretty v. the United Kingdom*)¹⁷. Діана Претті – громадянка Великобританії страждала на невиліковну форму рідкісної нейро-дегенеративної хвороби – захворювання рухового нейрона (усе її тіло нижче шиї було паралізоване). Пані Претті мала чітке бажання припинити свої страждання і гідно піти з життя, проте через хворобу вона не могла вчинити жодних активних дій, спрямованих на вчинення акту самогубства. Її чоловік погодився ввести їй медикамент (снодійне) в дозі, достатній для того, щоб настала смерть, проте за англійськими законами допомога лю-

¹⁷ Претти против Соединенного Королевства: Постановление Европейского Суда по правам человека от 29 апреля 2002 года (жалоба N 2346/02). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/pretti-protiv-soedinennogo-korolevstva-postanovlenie-evropejskogo-suda/>

дині, яка здійснює самогубство, вважається злочином. Діана Претті звернулася до Суду з вимогою визнати кримінальне переслідування особи, яка допоможе їй піти з життя порушенням низки статей Конвенції. Рішення Суду у справі Претті є надзвичайно цінним для праворозуміння. Суд не знайшов в обмеженні «права на самогубство за допомогою третіх осіб» суперечностей правам людини, які декларовані в Конвенції. Зокрема, Суд вказує, що поняття «право на життя», гарантоване ст. 2 Конвенції, не означає також права на смерть за участю третіх осіб чи умисну допомогу третіх осіб у самогубстві. Заявник п. Претті аргументувала свою скаргу також і насамперед порушенням Великобританією її права на свободу від жорстокого та принижуючого людську гідність поводження, яке гарантується положеннями ст. 3 Конвенції. Ця стаття справді покладає на держав-учасниць Конвенцій не лише негативні зобов'язання – заборону жорстокого поводження, але і позитивні зобов'язання щодо захисту людей, які є під юрисдикцією цих держав, від такого поводження. Суд підкреслив у цій справі, що позитивні зобов'язання держави за ст. 3 є у трьох площинах: а) обов'язку держави захистити здоров'я особи, яка позбавлена волі; б) обов'язку держави забезпечити незастосування забороненого Конвенцією поводження щодо всіх осіб, які знаходяться під її юрисдикцією, з боку приватних осіб; в) обов'язку держав притягати до відповідальності приватних осіб, що завдають шкоди свободі осіб від жорстокого і такого що принижує людську гідність поводження (покарання).

Відмовляючи заявниці у визнанні порушення Великобританією приписів ст. 3 Конвенції, Суд зазначив: «Страждання, що породжені природно виникаючими фізичними чи психічними захворюваннями, можуть підпадати під ст. 3, коли страждання пов'язані також з умовами ув'язнення, наслідками видворення чи іншими заходами, відповідальність за які лежить на державі». Суд також відхилив вимогу заявниці визнати порушення ст. 8 Конвенції, якою заборонено втручання у приватне життя заявниці, яким вона вва-

жала заборону її чоловікові допомогти їй піти з життя.¹⁸

Іншим поняттям у сфері немайнових особистих прав людини є право вільного віросповідання. 1982 року Європейський Суд з прав людини виніс рішення у справі Кампбелл та Косанс проти Об'єднаного Королівства (*Campbell and Cosans v. The United Kingdom*)¹⁹. Громадянки скаржилися до Страсбурзького Суду на те, що в державних школах, де вчилися їхні діти, адміністрація за переступ шкільної дисципліни застосовувала як виховний засіб тілесні покарання. Як з'ясувалося в ході розгляду справи, такі покарання цілком узгоджувалися з чинним на той час національним законодавством.²⁰

Заявниці просили Суд визнати, що тілесне покарання суперечить зобов'язанням, які Об'єднане Королівство узяло на себе, підписавши Конвенцію про захист прав людини та основних свобод, зокрема ст. 3 «Заборона катування». Суд одностайно визнав, що порушення Конвенції мало місце, внаслідок чого тілесні покарання, як виховний засіб, були заборонені у британських школах.

Аргументуючи свою скаргу, заявниці стверджували, зокрема, що тілесне покарання у школах порушує їхнє право «забезпечувати освіту і навчання відповідно до їхніх релігійних і світоглядних переконань», гарантоване ст. 2 Першого Протоколу²¹ до Конвенції. Коментуючи це твердження, Суд дійшов наступного висновку: у своєму зви-

¹⁸ Сенюта І. Права пацієнтів у рішеннях Європейського суду з прав людини: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://radnuk.info/statii/584-prava/15374-2011-01-23-02-13-46.html>

¹⁹ Справа «Кембелл і Косанс проти Сполученого Королівства» (*Campbell and Cosans v. The United Kingdom*), рішення від 25 лютого 1982 року (серія А, № 48). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIIdx=112>

²⁰ Друзенко Г. Вплив прецедентного права Європейського Суду з прав людини на законодавство України в сфері свободи віросповідання: реалії та перспективи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://theology.in.ua/article_print.php?id=33982&name=materials_conferences&lang=ua&

²¹ Перший Протокол до Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Париж, 20.III.1952. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua/docs/cets/cets009.htm>

чайному сенсі слово «переконання», не є синонімом слів «погляди» чи «ідеї», як вони використані у ст. 10 Конвенції, що гарантує свободу виявлення поглядів; воно [слово «переконання»] ближче до терміну «вірування» (en. – beliefs; fr. – convictions), як він ужитий у ст. 9, яка гарантує свободу думки, совісті та релігії та означає світогляд, що сягає певного рівня переконливості, серйозності, узгодженості та важливості.

Таким чином, фактично вперше було здійснено спробу окреслити певні межі поняття вірування (в офіційному українському перекладі Конвенції – переконання), яке охоплює ст. 9 Конвенції.²²

У справі «Джонстон проти Ірландії» («*Johnston and Others v. Ireland*»)²³ Європейський суд розглянув питання про право громадян на розірвання шлюбу і вступ у новий шлюб, зокрема, відповідно до права, проголошеного у п. 1 ст. 16 Загальної декларації прав людини (рівні права чоловіків і жінок щодо вступу в шлюб, у період перебування в шлюбі і під час розірвання шлюбу). Фабула справи така: заявник розійшовся зі своєю дружиною і проживав протягом декількох років з жінкою, з якою він налагодив стабільне сімейне життя. Оскільки ірландське законодавство забороняє розірвання шлюбу, і, відповідно, робить неможливим вступ у новий шлюб, заявник вважав, що тим самим порушується його право на вступ у шлюб, гарантоване статтею 12 Конвенції, а також право на повагу до приватного і сімейного життя, гарантоване статтею 8 Конвенції. Європейський суд зазначив, що в завдання розробників Конвенції не входило включення до статті 12 права на розірвання шлюбу

за допомогою розлучення. Суд констатував, що стаття 8 Конвенції не може вимагати від держави вжиття заходів, які дозволяють розлучення і вступ у новий шлюб, і стаття 12 Конвенції, що охоплює встановлення шлюбних відносин, але не їх припинення, не гарантує права на розірвання шлюбу.

Посилання на права і свободи, що не містяться у Конвенції про захист прав людини, але гарантовані іншими універсальними міжнародно-правовими актами про права людини, дозволяють Європейському суду врахувати різні правові аспекти при тлумаченні статей Конвенції та протоколів до неї і визначенні випадків їх порушення. Цьому також сприяє практика уточнення і розширення обсягу і змісту гарантій прав і свобод людини, що містяться у Конвенції та протоколах до неї, за допомогою звернення до аналізу прав і свобод людини, гарантованих іншими міжнародними актами до прав людини, прийнятими на універсальному і регіональному рівнях.

Зокрема, розглядаючи скаргу Гестра проти Італії (*Gester v. Italy*), Європейська Комісія з прав людини констатувала, що «при тлумаченні норм інших міжнародних правових документів, які забезпечують захист основних прав більш широко, ніж це передбачено Конвенцією, застосовуються положення цих документів».²⁴

Як відомо, однією з форм вираження думки (ст. 10 Конвенції) Європейський суд вважає свободу поширювати інформацію та ідеї за допомогою «художніх форм вираження». Те, що словосполучення «художні форми вираження» прямо не згадується в тексті статті 10 Конвенції не означає його виключення зі сфери застосування цієї статті. Для підтвердження своєї позиції Європейський суд у Постанові, що зачіпає цю проблему, у справі «Мюллер та інші проти Швейцарії»²⁵

²² Друзенко Г. Вплив прецедентного права Європейського Суду з прав людини на законодавство України в сфері свободи віросповідання: реалії та перспективи: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://theology.in.ua/article_print.php?id=33982&name=materials_conferences&lang=ua

²³ Джонстон и другие против Ирландии (*Johnston and Others v. Ireland*): Постановление Европейского Суда по правам человека от 18 декабря 1986 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-narusskom-yazyke/dzhonston-i-drugie-protiv-irlandii-postanovlenie-evropejskogo-suda/>

²⁴ Алисиевич Е.С. Толкование норм конвенции Совета Европы о защите прав человека и основных свобод как правомочие Европейского суда по правам человека: Дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / ИГП РАН. – М.: – 2006. – с.71

²⁵ Мюллер и другие против Швейцарии (*Muller and Others v. Switzerland*): Постановление Европейского Суда по правам человека от 24 мая 1988 года (жалоба N 10737/84): 1966: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/>

(«*Muller and Others v. Switzerland*»), у якому мова йшла про визнання художника винним за показ матеріалу, який уряд Швейцарії визнано непристойним, звернувся до положень та. п.1 ст. 10 Конвенції про захист прав людини і п. 2 ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права.²⁶ Суд вказав, що ці положення підтверджують, що «визначення «свобода вираження думки» є досить широким для того, щоб включити в нього поняття «свобода поширювати інформацію та ідеї за допомогою «художніх форм вираження»».

У справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» («*Ireland v. the United Kingdom*»)²⁷, де мова йшла про поведінку з підозрюваними у тероризмі в Північній Ірландії, несумісній зі статтею 3 Конвенції, заявник, зокрема, скаржився на дії військових і поліції в Ольстері і на застосування ними незаконних методів проведення допитів. Уряд Великобританії, не оспороюючи висновки Комісії з прав людини про порушення статті 3 Конвенції і компетенцію Європейського суду розглядати такі порушення, посилався, однак, на прецедентне право Міжнародного Суду ООН і стверджував, що Європейський суд правомочний відмовитися від здійснення своєї юрисдикції, якщо мета подачі заяви досягнута або якщо прийняття рішення по суті позбавлене сенсу. Саме так, стверджував уряд, йде справа в даному випадку (зазначені Європейським судом методи проведення допитів надалі не будуть застосовуватися у в'язницях Великобританії).

Рішення Європейського суду у справі «Мельниченко проти України»

resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/myuller-i-drugie-protiv-shvejtsarii-muller-and-others-v-switzerland-postanovlenie-evropejskogo-suda/

²⁶ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043

²⁷ Ірландія против Соединенного Королевства (*Ireland v. the United Kingdom*): Постановление Европейского Суда по правам человека от 18 января 1978 года (жалоба N 5310/71) : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eurpcourt.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/irlandiya-protiv-soedinennogo-korolevstva-postanovlenie-evropejskogo-suda/>

(«*Melnychenko v. Ukraine*») стосовно права на вільні вибори тривалий час також активно коментувалося і українським правниками, і українськими політиками. Заявник стверджував, що він був свавільно позбавлений реєстрації у списку кандидатів на вибори до Верховної Ради України від Соціалістичної партії України. Він зазначив, що, по-перше, подав правдиву інформацію щодо його проживання відповідно до прописки за останні 5 років та, по-друге, що він проживав в Україні, навіть перебуваючи за її межами, відповідно до міжнародних договорів, як це передбачено Законом «Про вибори народних депутатів», оскільки Уряд США надав йому статус біженця, а Женевська Конвенція про статус біженців 1951 році вже була підписана Україною. Він заявляв, що відмова зареєструвати його кандидатом у депутати до Верховної Ради не має об'єктивного чи розумного виправдання, не переслідувала законну мету та що таке втручання у його права не було пропорційним.²⁸

Саме рішення є достатньо цікавим у зв'язку з тим, що Суд, скориставшись своїм правом тлумачення Конвенції, поширив поняття активного права на вільні вибори, гарантоване статтею 3 Протоколу 1 до Конвенції, також і на пасивне виборче право – тобто у такому трактуванні особа має не тільки право вільно обирати, але й бути обраною.²⁹

У своїх внутрішніх правових системах Договірні сторони мають право голосувати та бути обраними без певних обмежень, які не заборонені в принципі статтею 3. Держави мають широкі межі розсуду у цій сфері, проте Суд визначає, чи були дотримані вимоги Протоколу № 1. Суд повинен упевнитись, що ці умови не обмежують права до такого ступеня, що позбавляє їх суті та ефективності взагалі, що вони переслідують

²⁸ Рішення Європейського суду з прав людини щодо України. Випуск 1 / Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б.Захаров. – Харків: Права людини, 2006. – 312 с. – С.165

²⁹ Рішення Європейського суду з прав людини щодо України. Випуск 1 / Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б.Захаров. – Харків: Права людини, 2006 – С.5

законну мету та що заходи, які вживалися, є пропорційними.

Отже, варто зазначити, що рішення Європейського суду з прав людини багато в чому відрізняються від законодавства України та рішень українських судів, але, у свою чергу, є джерелом права, що дає можливість захистити свої права.

Література

1. Загальна декларація прав людини (рос/укр). ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (16 грудня 1966 року): [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

3. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод (4 листопада 1950): [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

4. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та[...]. Верховна Рада України; Закон від 17.07.1997 №475/97-ВР: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80>.

5. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод - Рада Європи; Міжнародний документ від 04.11.1950. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

7. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV, Редакція від 19.01.2013, підстава 5495-17: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

9. Case of Vo v. France. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-61887#{"itemid":\["001-61887"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-61887#{).

10. Сенюта І. Права пацієнтів у рішеннях Європейського суду з прав людини. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://radnuk.info/statti/584-prava/15374-2011-01-23-02-13-46.html>.

11. Сельмуни (Selmouni) против Франции (Жалоба N 25803/94). Постановление Европейского Суда по правам человека от 28 июля 1999 г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ourcourt.ru/practice/feder17/pr17317.htm>.

12. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів [...]. ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 10.12.1984. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_085.

13. Серинг (Soering) против Соединенного Королевства: Судебное решение Европейского Суда по правам человека от 7 июля 1989 г. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.echr.ru/documents/doc/2461433/2461433.htm>.

14. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

15. Американська конвенція про права людини. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://constituanta.blogspot.com/2011/02/1969.html>.

16. Справа «Бирижковский проти Польщі». [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/j01_119_121.pdf.

17. Претти против Соединенного Королевства: Постановление Европейского Суда по правам человека от 29 апреля 2002 года (жалоба N 2346/02). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/pretti-protiv-soedinennogo-korolevstva-postanovlenie-evropejskogo-suda/>.

18. Сенюта І. Права пацієнтів у рішеннях Європейського суду з прав людини: [Електронний ресурс] – Режим

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена вивченню, дослідженню та аналізу тлумачення як функції Європейського суду з прав людини крізь призму принципу автономності тлумачення у сфері особистих немайнових правовідносин. У якості базиса дослідження використані нормативно-правові акти у сфері прав людини та основних свобод, рішення Європейського суду з прав людини, наукові праці українських та зарубіжних учених.

SUMMARY

This article is devoted to the study, research and analysis interpretation as a function of the European Court of Human Rights in the light of the principle of autonomy of interpretation in the sphere of nonproperty relations. As a basis studies used normative legal acts in the field of human rights and fundamental freedoms of the European Court of Human Rights, the works of Ukrainian and foreign scientists.

доступу: <http://radnuk.info/statti/584-prava/15374-2011-01-23-02-13-46.html>

19. *Справа «Кембелл і Косанс проти Сполученого Королівства» (Campbell and Cosans v. The United Kingdom)*, рішення від 25 лютого 1982 року (серія А, № 48). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://eurcourts.in.ua/Article.asp?AIdx=112>.

20. Друзенко Г. Вплив прецедентного права Європейського Суду з прав людини на законодавство України в сфері свободи віросповідання: реалії та перспективи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://theology.in.ua/article_print.php?id=33982&name=materials_conferences&_lang=ua&.

21. Перший Протокол до Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Париж, 20.III.1952. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua/docs/cets/cets009.htm>.

22. *Джонстон і другие против Ирландии (Johnston and Others v. Ireland)*: Постановление Европейского Суда по правам человека от 18 декабря 1986 года [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/dzhonston-i-drugie-protiv-irlandii-postanovlenie-evropejskogo-suda/>.

23. Алисиевич Е.С. Толкование норм конвенции Совета Европы о защите прав человека и основных свобод как правомо-

чие Европейского суда по правам человека: Дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / ИГП РАН. – М.: – 2006. – с.71 .

24. *Мюллер и другие против Швейцарии (Muller and Others v. Switzerland)*: Постановление Европейского Суда по правам человека от 24 мая 1988 года (жалоба N 10737/84): 1966: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/myuller-i-drugie-protiv-shvejcarii-muller-and-others-v-switzerland-postanovlenie-evropejskogo-suda/>.

25. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

26. *Ирландия против Соединенного Королевства (Ireland v. the United Kingdom)*: Постановление Европейского Суда по правам человека от 18 января 1978 года (жалоба N 5310/71) : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://european-court.ru/resheniya-evropejskogo-suda-na-russkom-yazyke/irlandiya-protiv-soedinennogo-korolevstva-postanovlenie-evropejskogo-suda/>.

27. Рішення Європейського суду з прав людини щодо України. Випуск 1 / Харківська правозахисна група; Худож.-оформлювач Б.Захаров.